तरी त्यानें आपल्या बापाच्या आज्ञेंत वागलेंच पाहिजे, असा कायदा आहे; आणि बापानें मुलावर जर कांहीं फिर्याद केली, तर त्याबद्दलचा पुरावादेखील मागत नाहींत, म्हणजे आईबाप मुलाचें कधींहि वाईट करावयाचींच नाहींत, असा तेथें पूर्ण समज आहे.

आणखी, उपकार म्हटले म्हणजे ते कोणींहि केलेले असोत, ते फेडणें हें ऋण फेडण्याइतकेंच आवश्यक आहे. आणि विचार केला म्हणजे असें दिसतें कीं, मुलांवर आईबापांचे उपकार अपरिमित झालेले असतात. ते फेडणें हा एक हेतु, त्यांच्या सांगण्यापासून आपलें खरोखर हितच व्हावयाचें असें खचीत समजून तें साधून घेणें हा दुसरा हेतू, आणि त्यांस संतोषविल्याच्या योगानें परमेश्वराची कृपा संपादणें हा तिसरा हेतू, हे तीन हेतू निरंतर मनांत ठेवून आमच्या तरुण वाचणाऱ्यांनीं मोठ्या आनंदानें आपल्या मातापितरांच्या आज्ञेंत वागावें, आणि आपलें इहपरहित साधून घ्यावें, एवढी प्रार्थना करून आम्हीं हा अल्पविषय समाप्त करितों.

ए. आर. सावंत ॲन्ड ब्रदर्स

२६३, मंगळदास मार्केटसमोर, मुंबई नं. २.

टे. नं. २२८४४

तयार कपडे, सर्व प्रकारची होजियरी तसेंच टॉवेल्स, चादरी व पडद्यांचें कापड मिळण्याचें एकमेव ठिकाण.

होलसेल व रीटेलर्स

बोधलेबुवांचें बोधप्रद जीवन

(पूर्वार्ध)

बालेघाट प्रांतांत धामणगांव येथें माणकोजी जगताप नांवाचा एक पाटील होता. यासच बोधला असें म्हणत. तो पांडुरंगाचा परम भक्त होता. त्याच्या बायकोचें नांव ममताई असें असून तीहि भाविक, आज्ञाधारक व पतिव्रता होती. त्याच्या ज्येष्ठ पुत्राचे नांव यमाजी असें होतें. हा यमाजी वृत्तीनें फार उदास असे. यमाजींची पत्नी भागीरथी ही तर सद्गुणाची खाणच होती.

त्याच्या घरची स्थिति संपन्न होती. धनधान्य, गुरेढोरें, मानमान्यता या बाबतींत बोधल्याला कांहीं कमी नव्हतें. पुत्रस्नुषेसह बोधला व ममताई प्रपंच करीत होते तरी ते चौघेजणहि फार विरक्त होते. हृदयामध्यें पंढरीनाथाचें ध्यान करून ते नेहमीं भजन करीत असत.

दर पंधरवड्याच्या एकादशीला बोधराज पंढरपुरची वारी करी. द्वादशीच्या पर्वकाळीं क्षुधित याचकांना अन्नदान करून त्रयोदशीला घरीं परत यावयाचें, असा बोधल्याचा नित्य क्रम असे.

एकेसमयीं देशामध्यें भयंकर दुष्काळ पडला. पैका खर्चूनहि धान्य मिळणें अशक्य झालें. लोकांची दुर्दशा पाहून बोधल्याचें चित्त कळवळलें. त्यानें आपल्या बायकोस सांगितलें कीं, "सुकत्या झाडाला पाणी घालणें, थंडीच्या दिवसांत वस्त्रदान करणें, रोगिष्ट प्रवाशास औषध देणें, बुडत्या माणसाला जलांतून वर काढणें, दुर्बल ब्राह्मणाचें लग्न करून देणें, जळत्या घरावर पाणी ओतणें, अनाथ प्रेतास अग्निसंस्कार करणें, तृषाक्रांतास पाणी पाजणें, निर्बळ गुरांना गोंजारणें, फासांतून पशुपक्षी सोडविणें या सर्व गोष्टीप्रमाणेंच क्षुधिताला अन्नदान करणें ही गोष्ट अक्षय्य पुण्याची जोड करून देणारी आहे. असें पुण्य पदरीं असेल तर सात्विक वैराग्य उत्पन्न होऊन रामचरणाचें दर्शन होईल. उग्र जपतप केलें तरी तें सर्व फलभोगामुळें लयाला जातें. परोपकार साधणाराच्या अंगांत मात्र विरक्तपणा अक्षय्य संचरून राहतो. तेव्हां या दुष्काळांत भुकेलेल्या दीनाला तूं यथाशक्ति अन्नोदक देत जा."

याप्रमाणें आपल्या नवऱ्याचा उपदेश ऐकून ममताबाई तसेंच वर्तन करूं लागली. बोधल्याच्या घरीं अन्न प्राप्त होते असा सर्वत्र लौकिक पसरला. साखरेच्या ढिगावर गोळा होणाऱ्या मुंग्यामाशांप्रमाणें बोधल्यांच्या वाड्यांत पांथस्थांची गर्दी होऊं लागली. शीतल वृक्षछायेचा आश्रय करण्यास जसे प्रवासी धांवून जातात किंवा डोंगरावरील पाण्याशीं डबक्याशीं जशी श्वापदें गर्दीनें जमतात त्याप्रमाणें बोधल्याच्या घरीं तृषार्तांची दाटी जमूं लागली.

असे बरेच दिवस लोटल्यानंतर बोधल्याजवळचें धनधान्य संपलें. मग त्यानें घरातील डागदागिनें मोडून अन्नदान चालविलें. तेंहि संपलें तेव्हां त्यांचा नाईलाज झाला. त्याच्या घरचीच गाईगुरें उपाशी मरूं लागलीं तेव्हां त्यानें तीं लोकांना देऊन टाकली आणि उपाधि विरहित होऊन तो हरिहरि करीत बसला.

तो स्वतः मोलमजुरी करून कुटुंबरक्षण करूं लागला. त्यांतल्यात्यांतच अतिथीचा सत्कार करण्यास दक्ष असे; अतिशय आपदा प्राप्त झाली तरी अस्वस्थ होऊन तो हरिभजन विसरला नाहीं. मोठा भाव धरून तो परमेश्वराचे गुणानुवाद वर्णन करीत असे. त्याची सत्य भक्ति पाहून देवाधिदेवानें त्याला दर्शन दिलें.

अंगीं ज्ञान असून जर अनन्य भक्तिभाव नसेल तर ईश्वरदर्शन होणार नाहीं. कोल्हाट्याचें पोर थोर झालें म्हणजे जसें त्याचें अंग लवत नाहीं, भाजलेलें बीं जसें उगवत नाहीं, थोर वृक्ष जसा लवत नाहीं, वृद्धाच्या तोंडांत जसे वेदाक्षर बसत नाहीं त्याप्रमाणें ज्ञानाभिमानानें ताठलेल्या जनांना ईश्वदर्शन होत नाहीं. हा विचार जाणून साधुसंत ज्ञानाभिमानाच्या ताठ्यापासून दूर असतात. हें तत्व जाणूनच बोधल्यानें भक्तिभावास मिठी मारिली असल्यानें पांडुरंगांनीं बोधल्याला दर्शन देऊन कृतार्थ केलें.

एका वारीच्या प्रसंगीं बोधल्याजवळ वाटखर्चीसहि द्रव्य नव्हतें. तें पाहून ममताई दुःखित झाली. चंद्रभागेमध्यें स्नान केल्यावर ब्राह्मणास दक्षिणा कोठली द्यावी व द्वादशीला अन्नदान कसें करावें या चिंतेनें बोधला व्यापून गेला. शेवटीं त्यानें असें ठरविलें कीं, रानांतील लांकडें तोडून गांवामध्यें मोळया विकावयाच्या आणि त्या विक्रीच्या द्रव्यावर दक्षणा व अन्नसंतर्पण भागवावयाचें अशा बेतानें तो बरोबर एक कुऱ्हाड घेऊन पंढरीस निघाला.

आभाळ निघून गेल्यावर आकाश जसें निर्मळ दिसतें, किंवा महापूर ओसरल्यावर नदी जशी निश्चल दिसते, त्याप्रमाणें घरातील वैभव नष्ट झाल्यानंतर बोधला चित्तामध्यें निश्चल व प्रेमभरीत झाला. डोक्याला चिंध्या गुंडाळून अनवाणीच पंढरीस चालला. त्यानें वाटेंत लांकडे तोडून त्यांची मोळी डोक्यावर घेतली. हरिभजन करीत करीत पंढरीस येतांच प्रथमतः त्यानें आपली मोळी बाजारांत नेऊन ती तीन पैशाला विकली. स्नान केल्यानंतर संकल्प सांगणाऱ्या ब्राह्मणाला त्यानें एक पैसा धर्म केला. एक पैशाच्या खारका, बुका माळा वगैरे घेतल्या. नंतर देवळांत जाऊन त्यानें देवाची पूजा केली. रात्रीं कीर्तनास बसून चारी प्रहर जागरण केलें. दुसऱ्या दिवशीं द्वादशी असल्यानें स्नान करून तो चिंतामग्न होऊन बसला. विप्राला दान करण्याकरितां आपल्याजवळ शिधा नाही या कल्पनेनें उद्विग्न होऊन त्यानें जवळच्या तिसऱ्या पैशाचे पीठ विकत घेतलें. फडक्याच्या पदरांत तें पीठ बांधून तो चंद्रभागेच्या कांठीं जाऊन बसला. आपलें पीठ खाण्याकरितां येईल असा जर कोणी ब्राह्मण भेटेल तर आपण आपल्यास धन्य मानूं असें त्यास वाटूं लागलें.

पण राजवाडा सोडून खोपटाच्या आश्रयास कोण येणार? दूध टाकून ताकाचें भुरके कोण मारणार? यात्रेला आलेल्या थोर व श्रीमान् गृहस्थांच्या समाराधना टाकून आपल्या सारख्या दुर्बळाकडे कोणीही येणार नाहीं अशी पूर्ण खात्री वाटून तो चिंताकुल होऊन विठ्ठलाचें भजन करीत बसला.

बोधल्याचा निर्मळ भाव पाहून पांडुरंगांनीं एका वृद्ध ब्राह्मणाचें सोंग घेतलें. हातामध्यें काठी घेऊन डोक्याला टोपी घालून जीर्ण वस्त्र नेसून थरथरा कांपत कांपत तो वेषधारी ब्राह्मण वाळवंटामध्यें बोधल्याजवळ येऊन बोधल्यास म्हणाला "तूं आमचा पुरातन यजमान आहेस. या क्षेत्रांत माझ्यासारखे पुष्कळ ब्राह्मण आहेत. पण त्यांचें यजमान श्रीमान् आहेत. मला दुर्बळाला कोणीच विचारीत नाहीं म्हणून मी अन्नप्राप्तिकरितां तुजकडे आलों आहे. माझा तुला आशीर्वाद आहे."

विप्राचें भाषण ऐकून बाधला संतोषला. त्यानें लागलीच गाठोडी सोडून पीठ बाहेर काढिलें आणि तें ब्राह्मणाच्या पदरांत टाकिलें. नंतर संकोचवृत्ति होऊन तो त्या वृद्धास म्हणाला "हें पीठ कोरडेंच आहे. त्याच्याबरोबर डाळमीठ वगैरे कांहींच नाहीं."

बोधल्याच्या मनांत ब्राह्मण जेवावा अशी आवड आहे हें पाहून तो वृद्ध म्हणाला, "समयाला जें अनुकूल होतें तें तुम्हीं मला दिलें. डाळ, मीठ यांच्यावांचून कांहीं अडलें नाहीं. आमचें बिऱ्हाड देवळांत आहे. तेथें दाटी असल्यामुळें स्वयंपाक करण्यास जागा नाहीं. तूं जर गोऱ्या वेंचून आणशील तर मी येथेंच पानगे भाजतो आणि ते आपण भक्षण करूं."

बोधल्याला हेंच पाहिजे होतें. त्यानें पदरामध्यें गोऱ्या वेंचून आणिल्या. वृद्धानें स्नान करून चूल मांडली. बोधल्यानें यात्रेकऱ्यांपासून विस्तव मागून आणिला. वेदोक्त मंत्र उच्चारून ऋषिमंडळी ज्याला हवनामध्यें अवदान देतात तो परमपुरुष भक्ताची आवड धरून पीठ मळूं लागला. हा वृत्तांत रुक्मिणीस ज्ञात होऊन तीही वृद्धेचें रूप धारण करून त्या ठिकाणीं प्राप्त झाली. मृदंगाच्या अवसानाप्रमाणेंच ध्वनी उमटतो; ऋतुमानाप्रमाणेंच आकाशाचे रंग बदलतात; दीपकाच्या प्रज्वलितपणाच्या मानानेंच प्रकाशाचें मान असतें. त्याप्रमाणें पांडुरंगाच्या रूपास अनुरूप असें रूप धरून रखुमाई नटली. तोंडाचें बोळकें झालेलें; कपाळीं कुंकवाचा टिळा, शुभ्र वस्त्र परिधान केलेलें, अंगाला सुरकुत्या पडलेल्या अशा थाटानें काठी टेकीत टेकीत ती म्हातारी आपल्या भ्रताराला शोधूं लागली. पानगे भाजीत असलेल्या ब्राह्मणाला पाहून ती हंसून म्हणाली, "आपले यजमान यात्रेला आलेले पाहून आपणच एकटे घाईनें येऊन स्वयंपाकास कसे बसलां? मी स्वयंपाक करितें. आपण उठावें." असें म्हणून म्हातारीनें स्नान केलें आणि ती चुलीपुढें बसली.

आपल्याला आयतीच सुवासिण मिळाली म्हणून बोधल्याला जरा आनंद झाला. पण अन्नाचा अपुरेपणा ध्यानांत आणून तो फिकिरींत पडला, परंतु, बोधल्याला

काळजी करण्याचें कारणच नव्हतें. रांजणांत भागीरथीनें संचार केला म्हणजे त्यांतील जळ आटेल कसें ? गोठ्यामध्यें कामधेनूचें वास्तव्य झालें म्हणजे वैरणीला काय तोटा आहे ? पृथ्वीचेंच लग्न आरंभिलं तर जागेची अडचण असणें शक्यच नाहीं. त्याचप्रमाणें अनंत सिद्धींच्या स्वामिणीचे हात ज्या अन्नास लागले तेथें उणीव कशी पडणार ! रुक्मिणीच्या हस्तांचा स्पर्श होतांच भरपूर अन्न तयार झालें. बोधल्याचें चित्त विक्षेप पावूं नये म्हणून रखुमाबाईनें नुसते पानगेच तयार केले व म्हाताऱ्यानें तीन ठाव टाकून बोधल्यासहि हाका मारिली त्यानें मागून बसण्याची इच्छा दर्शविली. ब्राह्मणसुवासिनींचें जेवण उरकल्यानंतर त्यांचें शेषान्न खाण्याकरितां बोधला पात्रावर बसला तोंच ते वृद्धवृद्धेचें जोडपें एकदम अदृश्य झालें. तो प्रकार पाहतांच वृद्धाच्या रूपानें आपणास पांडुरंगानें दर्शन दिलें असें वाटून बोधला देवळांत गेला आणि देवापुढें हात जोडून म्हणाला, " जगज्जीवना, माझ्या कदन्नावर प्रेम धरून तूं मजवर कृपा केलीस. थोरथोरांच्या समाराधनांचा अव्हेर करून तूं मला दीनालाच सांभाळलेंस हें माझें केवढें भाग्य ! "

श्रीमंतांच्या घरीं भोजनसमारंभ झाले तरी ते नुसते लौकिकीच असतात; त्यांत भक्तिभावाचा संबंध नसतो हें बोधल्यास दाखविण्याकरितां पांडुरंग त्यास घेऊन एका सावकाराच्या तंबूंत विप्रवेषानें गेले. तेथें सहस्र भोजन चालू होतें. ब्राह्मणांची हजार संख्या भरली होती. हजार ब्राह्मण पाटावर बसले होते. उत्तम प्रकारचें मिष्टान्न वाढून पात्रें तयार होतीं. इतक्यांत पांडुरंगांनीं म्हाताऱ्याच्या वेषानें त्या पंक्तींत प्रवेश करून अन्नाची याचना केली. सावकारानें ब्राह्मणास सांगितलें " आमची हजाराची संख्या भरली आहे. तुमची सोय होणार नाहीं. तुम्ही येथून चालते व्हा आधी " यानंतर ' एका ब्राह्मणाची सोय न होण्यास काय झालें ? ' असें म्हणून ब्राह्मण कांपत कांपत तसाच एका पाटावर बसण्याचा यत्न करूं लागला. तें पाहतांच यजमानानें सेवकास आज्ञा करून त्या ब्राह्मणास शेंडी ओढून व गचांडी देऊन तेथून हाकाललें. तो वृद्ध विन्मुख होऊन लांब जाऊन उभा राहिला. इतक्यांत तूप वाढणें होऊन पुरोहितानें संकल्प सोडिला आणि आमंत्रित ब्राह्मण जेवावयास बसले. हें पाहून तो म्हातारा घराबाहेर चालता झाला.

प्राणानें कुडीचा त्याग केला म्हणजे देहाला जसा कल्पांत ओढवतो त्याप्रमाणें परमात्मा पाठमोरा होतांच तेथें भयंकर विघ्न प्राप्त झालें. सोसाट्याचा वारा सुटून आकाश धुळीनें व्याप्त झालें. भोजनांतील सर्व पानांत माती कालविली. कनात व मंडप तुटून खालीं पडला. पात्रें उडून गेलीं. ब्राह्मणमंडळी पानांवरून उठून धांवूं लागलीं. मंडपांतून वरमायच रुसून गेली म्हणजे बाकीच्या वऱ्हाडणी अर्थातच उठणार. गायीनें वासरालाच पान्हा सोडला नाहीं तर मग घरधन्याला दुग्ध कोठून प्राप्त होणार ? विप्रमुखाच्या साधनानें अन्नग्रहण करणारा अन्नाचा भोक्ता जो पांडुरंग तोच विन्मुख होऊन गेल्यावर अशी दशा व्हावयाचीच !

हा सर्व प्रकार बोधल्यानें पाहिल्यावर देव त्याला बोलले कीं, "बहुतेक लोक असेच दांभिक आहेत. शुद्ध भावानें दिलेलें कदान्नही मला गोडच लागतें. दुर्योधनाची श्रीमंती, सत्कार अव्हेरून मी विदुराच्या घरीं कण्या खाण्यांतच गोडी मानली. सती द्रौपदीच्या घरचें भाजीचें पान खाऊनच मला समाधान वाटलें. गोपाळांचें उच्छिष्ट व ऋषपत्न्यांचें अन्न भक्षण करण्यांतच मला आनंद झाला.

देवाचें भक्तिपक्षपाताचें भाषण ऐकून बोधल्याला प्रेमाचें भरतें आलें. त्यानें देवाच्या चरणाला मिठी मारली. नंतर मोठ्या कष्टानें देवाचा निरोप घेऊन तो आपल्या धामणगांवाकडे चालूं लागला.

मार्गक्रमण करीत असतां बोधला एका रुक्ष अरण्यांत प्राप्त झाला. त्याला फार तहान लागली. जवळपास पाणीही दिसेना व एखादा गांवही दृष्टीस पडेना. तेव्हां भक्ताचें मानस जाणून विठ्ठलानें जवळच मळा निर्माण केला. रुक्मिणीकडून बोधल्याला पाचारण करून पांडुरंगानीं माळ्याच्या रूपानें त्यास पुष्कळ फळें वगैरे खायला घालून थंड पाणीही पाजिलें. बोधला पाठमोरा होतांच तो मळा वगैरे सर्व गुप्त झालें. तो सर्व अद्‌भुत प्रकार पंढरीनाथांनींच केला अशी खात्री वाटून बोधला आपल्या गांवीं जाऊन पोंचला.

घरीं गेल्यानंतर कांहीं दिवसांनीं बोधला आपल्या शेताची राखण करीत होता. त्याचें चित्त नामस्मरणांत गुंतलें होतें. पांखरें कणसांतील धान्यकण खुशाल खात होतीं. सर्वभूतीं रुक्मिणीकांत आहे अशा समजुतीनें बोधला पांखरांस न हाणतां गोफण डोक्याला गुंडाळून बसला होता. अशा समयास त्याची बायको भाकरी घेऊन शेतांत आली. तिनें तो प्रकार पाहिला. आपला नवरा शेतांतील कणस याचकांना वाटून टाकतो असेंही तिला कळलेलें होतें. दोन्ही गोष्टी ध्यानांत घेऊन नवऱ्यानें तसें करूं नये म्हणून तिनें त्याला विठोबाची शपथ घातली.

बायको शपथ घालून घरीं गेल्यानंतर पंढरीचे वारकरी शेतांतून चालले आहेत असें त्यास दिसलें. बोधल्यानें धांवत जाऊन त्यांना नमस्कार घातला. बोधल्याचा लौकिक आठवून याचकांनीं त्याच्याजवळ कणसें मागितलीं. तेव्हां बोधला म्हणाला, "कोणासही कणसें उचलून न देण्याबद्दल माझ्या बायकोनें मला विठ्ठलाची आण घातली आहे. तरी तुम्ही आपल्या हातांनीं कणसें तोडून न्या."

बोधल्याची परवानगी मिळतांच वारकरी लोकांनी सर्व शेत फस्त केलें. हा वृत्तांत गांवांत समजला. त्याचा वडील मुलगा लागलीच शेतांत आला. शेतांतील सर्व ताटें थोटीं झालेलीं पाहून त्याला मोठी उद्विग्नता प्राप्त झाली. त्याची स्थिति अवलोकन करून बोधल्यानें त्याला उपदेश केला कीं, "बापा; तुला या जीवाचें लक्षण सांगतों तें ऐकून तूं कृपणपणा टाकून दे. मधुमक्षिका आपण स्वतः उपाशी राहून मध सांठवितात. तो रस पारधी घेऊन गेले म्हणजे त्या माशा जशा तळमळतात तसा तूं व्यर्थ तळमळूं

नको. संसाररहाटी करणाऱ्या लोकांच्या धनधान्याची वाट अशीच आहे. आज आपलें शेत संताकरितां खर्ची पडलें असून तूं चिंताक्रांत कां म्हणून होतोस ?"

बापाचा उपदेश ऐकतांच मुलाच्या मनांत अनुताप उद्भवला. हरणाच्या पाडसांना फिरणाचें ज्ञान फारसें शिकवावें लागत नाहीं; पक्ष्याच्या पिलांना उडण्याला शिकविण्यास फारसे आयास पडत नाहींत; माशाच्या पिलांना पोहण्याचें ज्ञान करून देण्याकरितां सांगड बांधण्याची विशेष जरूर नाहीं. त्याप्रमाणें यमाजीचें चित्त अनुतापी बनविण्यास बोघल्याला मोठेसें सायास करावे लागले नाहींत. यमाजीनें लागलीच बापाला हातीं धरून घरीं नेलें आणि शेतांतील सर्व मजकूर ममताईस निवेदन केला. आपल्या नवऱ्यानें सत्पात्री दान केलें याबद्दल ममताईसही समाधान वाटलें.

बोघल्याच्या या औदार्यानें दुर्जन व पातकी लोक रिकामेच संतापले. बोघल्याला मोठीशी श्रीमंती नसतांना त्यानें मोठ्या श्रीमंतास लज्जा वाटण्यासारखें औदार्य दाखविलें हें न साहून दुर्जनांनीं त्याला अडचणींत लोटण्याचा यत्न चालविला. त्यांनीं आपसांत कट करून जमीनदाराचे कान फुंकले आणि बोघल्याचा सात होन सारा प्रथम वसूल करण्याची तसदी लावली. बोघल्याच्या दारांत सारा-वसुली हवालदाराचा तगादा बसला. बोघल्याजवळ तीन होन शिल्लक होते. आणखी चार होन जमविण्याकरितां तो नागाऊ नांवाच्या एका ब्राह्मणीण सावकारणीकडे गेला. तिनें त्याला दुसऱ्या दिवशीं चार होन कर्ज देण्याचें कबूल केलें. दुसऱ्या दिवशीं तिला गांवात बातमी लागली कीं, बोघल्यानें आपलें शेत वाटून टाकून तो कफल्लक बनला आहे; तेव्हां बोघला येतांच तिनें कर्ज देण्याचें वचन परत घेतलें. नागाऊनें आशेनें फसविलें तेव्हां निराश होऊन बोघला परत गेला आणि चिंतातुर होऊन बसला. चार होन उसने देण्याजोगा दुसरा सावकार त्याच्या ध्यानांत येईना. तेव्हां तसा एखादा सावकार हुडकण्याकरितां बोघला राळेराशीस निघून गेला.

बोघल्यानें गृहाचा त्याग केला याचा शोध लागतांच गांवांमध्यें तो फरारी झाल्याचा पुकारा झाला. दारांत बसलेल्या हवालदारानें दार बंद पाडलें. तो आंतून कोणासहि बाहेर येऊं देईना व बाहेरून कोणास आंत जाऊं देईना. बोघल्याच्या घरादारांची अशी अनास्था पाहून परमात्मा करुणायुक्त झाला. त्यानें लागलींच गांवांतील विठ्या महाराचा वेष घेतला. आपल्याबरोबर सात होन घेऊन विठ्यानें ते चावडीवर नेऊन बोघल्याच्या नांवें जमा करण्यास सांगितलें. गांवकऱ्यांनीं ते होन दिवाणाकडे पाठवून दिले.

दुसऱ्या दिवशीं बोघला होन घेऊन आपल्या गांवीं आला. तो सारा भरण्यास चावडीवर येतो तो त्याला आपला सारा चुकता झाल्याचें वर्तमान समजलें. हा प्रकार

काय आहे याबद्दल त्यानें प्रथम बायकोला व मुलाला विचारलें. त्यांना कांहींच बातमी नाहींसें कळतांच तो विठ्या महाराकडे जाऊन होनाबद्दल विचारूं लागला. विठ्याच्या घरीं एका दिवसाचेंहि अन्न नाहीं तेव्हां तो होन कोठले भरणार असें त्याचें बोलणें ऐकून बोधल्याच्या चित्तांत खूण पटली. आपलें संकट जाणून पांडुरंगानेंच सारा भरला असावा असा भरंवसा वाटून बोधला गहिंवरला. आपणाकरितां विठ्ठलाला श्रम पडले असें वाटून तो रडूं लागला. त्याला परमात्मभजनाचें वेड लागलें असून नाशवंत जड शरीरावरील त्याचें प्रेम सुटलें असल्याकारणानें त्याला विठ्ठलदर्शनाची उत्कंठा लागली. त्याचा शुद्ध हेतु जाणून पांडुरंग सगुणरूपानें त्याच्या पुढें प्रगट झाले. देवाला नमस्कार घालून त्यानें त्यांस होनाचा मजकूर विचारला. विठ्ठलानें सांगितलें, "मी नागाऊचे चार होन चोरून आणिले व त्यांत घरचे तीन भरीला घालून तुझा सारा भागविला."

देवांनीं त्या गरीब नागाऊस नागविलें ह्याबद्दल खेद व्यक्त करून बोधला तिचे होन परत देण्याकरितां निघाला. पण त्यास प्रतिकार करून देवांनीं सांगितलें "तूं जर तिचे होन परत देशील तर तिनें पुरून ठेविलेली तिची सर्व संपत्ती मी नाहींशी करीन."

देवापुढें नाईलाज होऊन बोधला स्वस्त बसला. त्यानें भगवंतांच्या पायास मिठी मारिली. याच प्रसंगीं आणखी एक असा चमत्कार घडला कीं, बोधल्याच्या शेतांतील थोट्या ताटांस कणसें आलीं कित्येक दिवस रिकामीं पडलेली पेवें धान्यानें भरून गेली. 'हा प्रकार पाहून बोधल्याला परमेश्वर प्रसन्न असल्याबद्दल सर्वांची खात्री झाली. सर्वजणांना तो प्राकृत नर नसून ईश्वराचा अवतार आहे असें वाटलें.

पुन्हां एकदां बोधला शेताची राखण करीत असतां हांसी नांवाच्या कुणबिणीनें तेथें येऊन बोधल्यास वंदन केलें. ही हांसी कुणबीण राळेरासची राहणारी होती. राळेरासचा पाटील हा बोधल्याचा सासरा होय. निवर्तल्यानंतर ममताईचें माहेर बंद झालें. कारण ममताईचे दोन बंधु जिवंत होते; पण ते दुष्ट असल्यानें बहिणीची मुळींच वास्तपुस्त करीत नसत. त्यांच्या घरीं ही हांसी दासीचें काम करून असे.

राळेरास आणि धांमणगांव यांची शीव एकवट होती. त्या शिवेला चिटकूनच असलेल्या एका शेतांत ही हांसी राखण करी. त्याच्या संनिधच बोधल्याचें शेत असल्यानें त्याच्या तोंडून निघणारें हरिभजन सहजगत्याच हांसीच्या कानीं पडे. एके समयीं त्या हांसीनें बोधल्याचे पाय धरून त्यास आपल्या सार्थकतेचा उपाय विचारला. ती दासी पराधीन असल्यानें तिच्या हातून जप, तप, व्रत, तीर्थ कांहीं एक होणार नाहीं असें जाणून बोधल्यानें तिला सांगितलें "संसारधंदा चालवीत असतां हृदयांमध्यें निरंतर हरीचें नाम घेत असावें. दर पंधरवड्याच्या एकादशीला उपास करून हरिकीर्तन

ऐकण्यासाठीं घामणगांवीं जावें असा क्रम पाळण्याची आपल्या धन्याजवळून परवानगी मिळवावी; याप्रमाणें वर्तन केल्यास पांडुरंगाच्या सगुणस्वरूपाचें दर्शन होऊन तुझें सार्थक होईल. हरिनामावर भरंवसा मात्र पूर्ण ठेविला पाहिजे."

बोधल्याचीं वचनें ऐकून हांसीनें त्याच्या पायास मिठी मारली. तिला संतांच्या उपदेशांतील धोरणाबद्दल आदर वाटला. ज्याप्रमाणें रोगमानाप्रमाणें वैद्य औषधाची योजना करितो, योग्य राजपुरुष प्रधानकीच्या जागेस अनुरूप असेंच कार्य प्रधानाला सांगतो, भली सासु सुनांच्या धोरणानें त्यांना वागविण्यात शहाणपणा दाखविते, विचारवंत सावकार कुळाच्या स्थितीनुसार त्याला कर्ज देतो, चतुर वक्ता सभेच्या स्थितीनुसार व्याख्यान देतो, दगडाच्या कठीण व मऊपणाच्या धोरणानेंच पाथरवट टाक्या वापरतो त्याचप्रमाणें संतजन मुमुक्षूच्या अधिकार परत्वेंच त्याला साधन सांगतात ' असें तत्व जाणून ती दासी हांसी बोधल्याच्या उपदेशाप्रमाणें वागूं लागली.

एकादशीच्या दिवशीं मोठ्या पहाटेस उठून हांसी आपला कामधंदा आटपी, नंतर धन्याची आज्ञा घेऊन घामणगांवी जाई. कीर्तनास पुष्कळ लोक जमत. त्यांच्याकरिता हांसी दोन रांजण पाणी भरून ठेवी. श्रोतेजनाना बसण्याकरितां ती जागा झाडून साफ करून ठेवी. पृथ्वीरूपी आसनावर आणि आकाशरूपी मंडपाखाली बोधल्याचें कीर्तन चाले. हांसी तें कीर्तन ऐकून रममाण होत असे.

एके हरिदिनीला कीर्तन चाललें असतां राळेरासकरापैकीं एका मनुष्यास वाटेनें सर्पदंश झाला; सर्पाचें विष जालीम असल्यामुळें त्या मनुष्यास लागलीच फेंडु फुटून वाटेतच त्याचा प्राण गेला. त्याच्या सवंगड्यांनीं त्याचें प्रेत तसेंच उचलून आणून आपल्याजवळ कीर्तनात ठेविलें. तें प्रेत आहे याचा स्फोट होऊं न देतां त्यानीं त्या प्रेताच्या निमित्तानें बोधल्याचें सत्य पाहण्याचा आपापसांत बेत ठरविला. बोधला रामनामाची विशेष प्रशंसा करितो ही गोष्ट त्यांच्या ध्यानात होती. ज्या कीर्तनांत बोधला रामनामाची बढाई सांगतो त्या कीर्तनातच तो मनुष्य साप चावून मेला असा पुकारा करावयाचा अशा संकल्पानें ते लोक त्या प्रेतास आपल्यामध्यें घेऊन कीर्तनास बसले.

(पुढील अंकीं समाप्त)

श्री. ए. एस. नाईक सेवानिवृत्त पोलीस अधिकारी, शिवाजीगंज, घर नं. १६ हर्दा, मध्यप्रदेश हे लिहितात कीं,

अनुभव पहिला—

इ. स. १९१२ सालापासून म्हणजे माझ्या वडिलांच्या वेळेपासून श्रीसाईबाबांची पूजाअर्चा आमच्या घरीं चालू आहे. मला वडिलांबरोबर श्रीबाबांचें दोनवेळां समक्ष दर्शनहि झालें.

ता. ६–२–१९१६ रोजीं साईबाबांचे आज्ञेवरून श्रीची मोठी तसबीर कै. बालकराम मानकर व कै. मुक्ताराम ह्यांजबरोबर हर्दा मध्यप्रदेश मुक्कामी आली. त्यानंतर हर्देस प्लेग फार मोठ्या प्रमाणांत सुरू झाला. सर्व लोक गांव सोडून जाऊं आमचे घरची सर्व मंडळी फक्त वडील सोडून शेतीच्या गांवीं ब्रह्मनगाव मुक्कामीं गेली. श्रीसमर्थांकडे तसबीर खेड्यावर नेण्याची आज्ञा मागितली. श्रीबाबांनी तसबीर हलवूं नका म्हणून लिहिलें कांहीं दिवसांनीं वडिलासहि शिर्डीला बोलावून घेतलें व श्रीनी वडिलांस सांगितलें कीं, अण्णास म्हणजे मला रोज ब्रह्मनगांवाहून येऊन दोन्ही वेळेची पुजा–आरती करून रात्रीं परत गांवी जाण्यास सांग. त्याप्रमाणें वडिलांचें पत्र आलें. तेव्हां जवळ जवळ दोन महिने मी व माझे बंधू बाळासाहेब नाईक व कै. शंकर रोज सकाळीं हर्देस येऊन श्रीसमर्थांची पूजा–आरती करून रात्रीं आठ वाजतां हर्देहून निघून ब्रह्मनगांव मुक्कामी ७ मैल जात होतों. हर्देस रोज प्लेगच्या केसीस होत असत व एकदां तर श्रीसमर्थांचे तसबिरीसमोर दोन उंदीर मेलेले मिळाले. परंतु श्रीच्या कृपेनें आमच्या केसालाही धक्का लागला नाहीं. फोटोसमोर उंदीर मेलेले दिसले तेव्हां मी वडिलांना शिर्डी मुक्कामीं पत्र पाठविलें. त्यावर वडिलांनीं श्रीना पत्र दाखवलें तेव्हां बाबा म्हणाले कीं, 'अल्ला मालीक आहे. आपण कशाला भ्यावें ! असा साईकृपेचा महिमा आहे.'

अनुभव दुसरा

सन १९३७ मध्यें मी पोलीसखात्यांत सब. इ. म्हणून वर्धा मुक्कामीं गेलों. ह्यापूर्वी वडील १९३२ पावेतों इर्दा मुक्कामीं श्रीची पूजाअर्चा करीत होते. नंतर आजारपण व वृद्धावस्थेमुळें वडील व मातोश्री माझ्याकडे श्रींचा फोटो घेऊन आले. सन १९३६ सालीं वडील सदुभैया नाईक श्रीचरणी विलीन झाले. माझी फिरतीची नोकरी असल्यामुळें मातोश्री व बंधू शंकर ह्यानीं बाबांचा फोटो शेतीच्या गांवीं घेऊन गेले व तेथें पूजा–आर्ती व सेवा सुरू केली. सन १९४१ मध्यें शंकरही साईचरणीं विलीन भाला. तेव्हां त्या गडबडींत मातोश्रीना माझ्या बहिणीनी इंदूर मुक्कामीं नेलें.

त्या दरम्यान श्रीचा फोटो बह्मणगांव मुक्कामीं चार महिने राहिला व त्याकडे दुर्लक्ष झालें. परंतु श्री बाबांना तें सहन झालें नाहीं. माझे दुसरे बंधू रा. बाळासाहेब नाईक ह्यांस एका रात्रीं धक्के दिले गेले व कोणी म्हणाले, " तूं आरामांत झोपला आहेस ! ह्याचा अर्थ बाळासाहेबांचे लक्षांत त्या रात्रीं आला नाहीं. दुसरे रात्रीं असेच धक्के बसले व श्री म्हणाले, " तूं आराम करतोस आणि माझ्या पायाला मुंग्या चावताहेत ना ! "

नंतर त्याला श्रीच्या प्रासादिक फोटो, जो बह्मनगांव मुकामी होता, त्याची एकाएकी आठवण झाली. व ते दुसऱ्या दिवशी इंदूरहून बह्मन गांवी आले व श्रीच्या तसबिरीकडे पहातात तो खरोख बांबांच्या डाव्या पायाच्या अंगठ्याला वाळवी लागली होती. त्यानीं लगेच फ्रेममधून फोटो काढून सर्व वाळवी काढली व तो फोटो इंदूर मुक्कामी नेऊन आपल्या घरी स्थापना त्याची केली आतां बाळा साहेब श्री. ची पूजा आरति करीत असतात. श्रीबाबाची लीला अगाध आहे. आपल्या भक्ताला त्याच्या चुकीबद्दल नेहमी इशारे देऊन ते आपली सेवा करऊन घेतात.

अनुभव तिसरा

सन १९५३ मध्यें मी सरकारी नोकरींतून निवृत्त होऊन शेतीच्या गांवी ब्राह्मण गांवाला असतांना माझ्या शेजारचा शेतकरी (रामकरण गुजर) ह्याचा नातू किशोर वय चार महिनें तापानें आजारी होता. एक दिवस त्या लहाण मुलाची प्रकृति जास्त बिघडली ताप १०४ व नाडीचा पत्ता नाहीं. डोळयाचे बूब्बूल स्थीर झालेले व खेडें गांव असल्यामुळें वैद्य किंवा डॉक्टरची सोय नाहीं. नव्हती. मी श्रीचरित्र वाचीत असतांना तो शेतकरी माझ्याकडे येऊन रडूं लागला. तेव्हां मी त्यास श्रीसमर्थ बाबांचा फोटो दाखविला व त्यास म्हटलें कीं, ह्या परिस्थितींत बाबांच्याशिवाय कोणीहि तारणार नाहीं. मनापासून नाक घांस व बाबांना नवस कर. त्यांनीं तसें केल्यावर माझ्याकडील बाबांच्या शिर्डी येथील धुणी-

तील उदी मी त्यास देऊन थोडी त्या मुलास पाजण्यास सांगितलें व थोडी अंगास चोळण्यास सांगितलें. तीनचार तासानंतर मी त्या मुलास पहाण्यास गेलों तों काय आश्चर्य ! मुलाला शांत झोप लागलेली नाडीबरोबर व नार्मल टेंपरेचर ! त्यानंतर मुलगा बरा झाला व त्याचें साखरेंत तोलादान श्रींच्या फोटोसमोर करून त्या घेत-कऱ्यानें नवस फेडला. श्रीसमर्थांची कृपा काळालाहि मार्गे परतवूं शकते. आपली पूर्ण श्रद्धा मात्र पाहिजे.

❀ दैवत ❀

माझा साई मज भेटला ऽऽ
कशास जावू मी पंढरीला ।
हाच माझा विठू सावळा ॥ ध्रु० ॥

दैवत माझे माझ्या ह्रदयी ।
माझ्यासाठी तिष्ठत राही ।
अखंड आनंदाची ग्वाही ॥ १ ॥

जन्मांतरीचा भोग संपला ।
भक्तासाठी धावून आला ।
संत सखा हा शिरडीवाला ॥ २ ॥

छंद जडे याचा चित्ताला ।
सुखदुःखाशी समरस झाला ।
भक्तांसाठी नावा भिजला ॥ ३ ॥

—बा. भा. मगदूम

" लोटी न माघारी, साईशा...."

तव प्रेमाची तळमळ लागुनी
आलो तुझ्या द्वारी । साईशा...
सत्वरी देई दर्शन तूं मज
घेऊनिया पदरी ॥ साईशा... १

रोज सकाळीं नयन उघडितां
जाणिव तुझी होई । साईशा...
तुझीच प्रतिमा दृष्टीस पडतां
वृत्ती होत बावरी ॥ साईशा... २

नित्य कर्म मी करित असतां
त्यांतहि तूं दिससी । साईशा...
पदोपदी तुझी आठवण येतां
कोण सख्या सांवरी ? ॥ साईशा... ३

दोन-प्रहरची तिरीप लागतां
भान न मज राही । साईशा...
उत्कंठा ही शिगेस जाउनी
तुजला पाचारी ॥ साईशा... ४

दिवसभराचीं कामें सरतां
श्रांत शरीर होई । साईशा...
उरत न र्गागीं त्राण माझ्या
फडफड जीव करी ॥ साईशा... ५

सांज सरुनि अंधार दाटता
सुचेन मज कांहीं । साईशा...
स्वप्नांतही तूं येउनी जासी
विरह पुन्हां अंतरी ॥ साईशा... ६

आयु-क्रमणा अशी चालतां
उदास मन होई । साईशा...
धाव घेऊनि आलों जवळी
लोटी न माघारी ॥ साईशा... ७

—शाम जुवळे

श्रद्धा आणि सबुरी

लेखक : पी. बी. के.

श्रीसाईबाबांच्या शिकवणुकीचें सर्व सार ' श्रद्धा ' आणि ' सबुरी ' या दोन अलौकिक शब्दांत सामावलेलें आहे असें म्हटल्यास वस्तुस्थितीचा दोष लागणार नाहीं.

प्रत्येक माणसानें आपल्या ठायीं हे दोन गुण आणण्यासाठीं झटणें हें त्याचे कर्तव्य आहे. ज्याला जीवनांत सुखसमृद्धि व समाधान पाहिजे असेल त्यानें या दोन गुणांची कास धरणें अत्यावश्यक आहे. या गुणांनीं माणूस पूर्णत्वास पोहोंचूं शकतो आणि अपूर्णांतून पूर्णत्वाकडे पोहोंचण्यासाठींच आपली सारी धडपड चाललेली असते.

या धडपडींत नाना प्रकारच्या संकटांना व आपत्तींना सामना द्यावा लागतो. परंतु ज्याची आपल्या ध्येयावर दृढ श्रद्धा असते तो कितीही संकटें कोसळलीं तरी डगमगत नाहीं किंवा निराशेनें हातपाय गाळून बसत नाहीं.

तुमच्यापुढें कोणतेंहि उद्दिष्ट असूं द्या. परीक्षेंत उत्तीर्ण व्हायचें, हातीं घेतलेल्या कोणत्याही उद्योगांत यश मिळवायचें, कोणत्याही सामन्यांत यशस्वी व्हायचें किंवा आणखी कांहींतरी यशस्वी रीतीनें पार पाडायचें. या प्रत्येक बाबतींत तुमच्याजवळ जर श्रद्धेचें बळ बळकट असेल तरच तुम्हीं त्यांत यश मिळवूं शकतां.

गोष्ट लहान असो वा मोठी असो. ती पार पाडीत असतां तुमच्या गांठीशीं श्रद्धेची शिदोरी भरपूर असली तर तुम्हीं डगमगायचें कांहीं कारण नाहीं. श्रद्धा लेचीपेची नाहीं कामाची. ती खंबीर व बळकट असली पाहिजे.

श्रद्धा ही हमखास यशाची शिडी आहे. या शिडीच्या पायऱ्या चढून, तुम्हीं वाटेल ती गोष्ट मिळवूं शकतां आणि म्हणूनच बाबांनीं श्रद्धेला सर्वांत महत्त्वाचें स्थान दिलें आहे.

हेंच पहा ना. आमचे या जगांतील सारे व्यवहार वरपांगी चाललेले असतात. जिकडे पहावें तिकडे दिखाऊपणा. अंतःकरणांत श्रद्धेचा ओलावा बिलकूल नसतो. तुम्हीं कोणतीहि गोष्ट मनापासून व आपलें अंतःकरण ओतून केली तर ती यशस्वी रीतीनें पार पडणारच. अंतःकरणापासून म्हणजे संपूर्ण श्रद्धेनें.

सैन्य शत्रूशीं लढत असतें. त्या सैन्यांतील प्रत्येक सैनिकांत मी लढाईंत जिंकणारच ही श्रद्धा जर नसेल तर यशाची आशाच बाळगायला नको. गेल्या वर्षीं पाकिस्तानशीं आमच्या सैनिकांचा जो मुकाबला झाला त्यांत आमच्या सैनिकांनीं यश मिळविलें तें कशाच्या बळावर ? केवळ श्रद्धेच्या. माणसांत जिद्द उत्पन्न झाली पाहिजे. जिंकू किंवा मरूं ही श्रद्धा निर्माण झाली पाहिजे. श्रद्धेचे गांठोडे ज्यानें जवळ केलें त्यानें नेहमीं यशाचीच खात्री बाळगावी.

रोजच्या व्यवहारांत असो वा अध्यात्म मार्गांत असो. यशात नेणारी जर कोणती किमया असेल तर ती श्रद्धाच होय. आणि सबुरी ? ती तर बाबांनी सांगितल्याप्रमाणें श्रद्धेची सख्खी बहीण. तिची ताटातूट करून कसें चालेल ?

कोणत्याहि बाबतींत असो. माणसानें अधीर होतां कामा नये. प्रत्येक गोष्ट धिरानें घेतली पाहिजे. अधीरता आली कीं कार्य बिघडलें म्हणून समजा. बोलतांना, कोणतेंही काम करतांना, खातांना, पितांना धीर सांभाळून वागलें पाहिजे. 'पी हळद आणि हो गोरी !' असें कधीं झालें आहे का ?

कोणत्याही गोष्टीचें फळ ताबडतोब मिळेल अशी आपण अपेक्षा कां बाळगावी ? उतावळेपणा जणूं काय आमच्या बारशाला पुजलेला आहे. उतावळेपणामुळें कार्यनाश होतो याचा उमज आम्हांला कधीं पडेल तो पडो !

सबुरी म्हणजे संथपणा, शांतपणा. तुम्हीं श्रद्धासंपन्न आहांत ना ? मग थोडा दम धरायला शिकलें पाहिजे.

॥ श्रीसाईनाथ प्रसन्न ॥

महिला वस्तु भांडार

भरतकाम, विणकाम, शिवणकाम

यांस लागणारें सर्व साहित्य व भरतकामाचीं पुस्तकें

लोंकर, गंगावनें आणि सौंदर्यप्रसाधानांचे व्यापारी.

छबीलदास रोड, दादर, मुंबई २८. (वेस्टर्न रेल्वे)

*** आमची कोठेंही शाखा नाहीं. ***

मोक्षासंबंधीं कांहीं विचार

****

—एक ज्ञानवंत

दुःखतापापासून सर्वस्वी मुक्तता व भगवंताची प्राप्ती म्हणजेच मोक्ष. जोंपर्यंत मनुष्य मोक्ष मिळवूं शकत नाहीं तोंपर्यंत त्याला शांततेचा लाभ होणें कठीण आहे. शांतता म्हणजेच पराकाष्ठेचें सुख. कित्येक लोकांना वाटत असतें कीं, मोक्ष तो काय ! तो सहज प्राप्त करून घेतां येईल. बरोबर आहे. ज्यानी मोक्ष म्हणजे काय, याबद्दल कधीं विचारच केला नाहीं, त्यांना मोक्षासाठीं किती यातायाती कराव्या लागतात याची कशी बरं कल्पना करतां येणार ! मनुष्याला आपण कोण आहोंत, याचें अगोदर ज्ञान झालें पाहिजे. त्यानंतर मोक्षाचा विचार.

× × ×

मी कोण ? अर्थात् आत्मज्ञान झाल्याशिवाय कोणालाही मुक्ति मिळविण्याचा मार्ग सांपडणार नाहीं. मुक्तीचें स्वरूप काय यासंबंधानें लोकांच्या वेगवेगळ्या कल्पना आहेत. कांहीं लोकांना वाटतें कीं, या मृत्युलोकांत पुन्हां जन्म न घेणें व स्वर्गलोकांत किंवा दुसऱ्या कोणत्या तरी सुखाच्या जगांत वास्तव्य करणें म्हणजे मोक्ष; परंतु हा विचार चुकीचा आहे. जसा मृत्युलोक नाशवंत आहे; त्याचप्रमाणें सर्व लोक भिन्न कालांतरानें नाश पावणारे आहेत. या लोकांत माणसांस जशी सुखदुःखें भोगावीं लागतात, त्याचप्रमाणें देवलोकांतहि भोगावीं लागतात. जें जें अवतीर्ण झालें तें तें नाश पावणारच. आपण देहरूपानें जन्म घेतला, तो देह कितीहि दिव्य बनविला तरी त्याचा कधीं ना कधीं नाश हा होणारच. तेव्हां प्रत्येक माणसाला आपल्या स्वरूपाची ओळख पटली पाहिजे, मी कोण हें समजलें पाहिजे. तें समजल्याशिवाय मुक्तता नाहीं.

× × ×

मुक्तीची, मोक्षाची अपेक्षा करणाऱ्यानें स्वतःच्या मनाशीं एका गोष्टीचा पक्का निर्णय केला पाहिजे. कोणत्या गोष्टीचा ? शरीर, मन, इंद्रियें, बुद्धि यांपैकीं मी कोणीही नाहीं. मी आत्माराम आहें. त्याच्याशीं कोणाचाही संबंध येत नाहीं. याचें चिंतन माणसानें निरंतर केलें पाहिजे. ते विचार म्हणजे त्याचा निदिध्यास झाला पाहिजे. ते विचार त्यानें आत्मसात् करण्यासाठीं झटलें पाहिजे. मी सच्चिदानंद आत्मा आहे. त्याशिवाय मी दुसरें कांहीं नाहीं.

मी कोण ? मी म्हणजे एक शरीर हा विचार जोंपर्यंत मनांत येत राहील, तोंपर्यंत देहबंधनांतून कधींही सुटका होणार नाहीं. मी शरीर नसून आत्मा आहें माझ्या ठायीं भगवंताचें वास्तव्य आहे, याची माणसाला पूर्ण जाणीव झाली पाहिजे, तरच त्याची नाना बंधनांतून सुटका होईल.

× × ×

आत्मा आमच्याजवळ असतां आम्हीं त्याच्यापासून दुरावलेले आहोंत. याचें कारण जन्मजन्मांतरींचे आमच्यावर जडलेले संस्कार. त्या संस्कारांच्या पकडींत आम्हीं सांपडलेले आहोंत. ती पकड दूर करतां आली पाहिजे. ही पकड दूर होण्याचे किंवा तिच्यांतून सुटका करून घेण्याचे मार्ग आहेत. त्या मार्गांचा अवलंब आपण केला पाहिजे. सत्संग हा त्यापैकीं एक सुंदर मार्ग आहे. सत्संगानें दृढ झालेले संस्कार ढिले होऊं लागतात. त्यासाठीं सत्संगाची कास धरली पाहिजे.

× × ×

जन्म होत असतो शरिराचा—देहाचा. वाढ होते शरिराची. क्षीण होतें शरीर. वृद्ध होतें शरीर व नाश जो होतो तो शरिराचा, परंतु या सर्व अवस्थांमध्ये अंतरात्मा जो असतो तो वाढत नाहीं कीं क्षीण होत नाहीं व नाशहि पावत नाहीं. तो सर्व कांहीं आमच्यासाठीं साक्षीरुपानें राहून पहात असतो. त्याला नाहीं जन्म, नाहीं वाढ, नाहीं मरण—तो अमर आहे. त्याला अग्नि जाळूं शकत नाहीं, पाणी बुडवूं शकत नाहीं, कोणतेंहि शस्त्र त्याची काटाकट करूं शकत नाहीं. तो आत्मा सदा शांत, निर्विकार असतो. तो आत्मा मी आहे.

× × ×

अशा आत्मसाक्षात्कार व्हावा यासाठीं झटणें हेंच जीवनाचें सार्थक.

बाबांना लबाडी खपत नसे

लेखक : आप्पाराव

साईबाबांना लबाडी, थोतांड किंवा खोटेपणा मुळींच आवडत नसे. आपल्या हयातींत तशा प्रकारचें कोणाचें वर्तन आढळून आल्यास ते तात्काळ त्याची कानउघाडणी करीत असत.

आपली योग्यता जी आहे ती आहे. ती जास्त आहे, आपण कोणीतरी मोठे आहोंत असा खोटा आभास निर्माण करण्याचा कोणीही प्रयत्न करूं नये. व्यवहारांत तो आभास कधींना कधीं नडल्याशिवाय व आंगलट आल्याशिवाय रहाणार नाहीं.

× × ×

शिरडीं येथें साईबाबांचें वास्तव्य असतां तेथें नाना प्रकारचे लोक येत जात असत. प्रत्येकाचा हेतू वेगवेगळा असे. बुवाबाजी करून लोकांची फसवणूक करणारे जसे आज ढोंगीबुवा कुठें कुठें आढळून येतात त्याचप्रमाणें त्याकाळींहि त्यांचें पीक येत असेच. प्रत्यक्ष श्रीसाईबाबांसमोर बुवाबाजी करायला कांहीं ढोंगी लोक मार्गें पुढें पहात नसत. साईबाबा अशा ढोंगी बुवांचे ढोंग चव्हाट्यावर आणल्याशिवाय रहात नसत. 'बरोबरी करायला पहातोस काय!' असें म्हणून एका वाक्यांत ते त्यांची कानउघडणी करीत असत. समजणारे समजत व शहाणे होत असत; परंतु जे आपलें ढोंगसोंग तसेंच चालू ठेवीत त्यांना ठेंचा लागल्याशिवाय व जरूर तें शासन मिळाल्याशिवाय रहात नसे.

× × ×

या जगांत खोटें नाणें कधींही शेवटपर्यंत चालू शकत नाहीं. हातचलाखी करून एकादास तुम्हीं एक वेळ फसवाल, परंतु पुन्हां पुन्हां फसवतां येणार नाहीं. त्या पापाचा मुईंड तुम्हांला आज ना उद्यां भरावा लागणारच लागणार. शिरडींत आलेल्या अशा अनेक ढोंगी बुवांची फटफजिती करून साईबाबांनी त्यांना शहाणे करून परत पाठविले

आहे. एखाद्या माणसाच्या अंतरींच्या कळा काय आहेत, हें दिव्य दृष्टीनें बाबा तत्काळ जाणत असत व त्याचें बिंग त्याला सहज समजेल अशा रीतीनें बाहेर फोडीत असत.

× × ×

साईबाबा समाधिस्त झाल्यानंतरच्या काळापासून तों आजतागायत स्वतःचा तळीराम गार करून घेण्यासाठीं शेंकडों नव्हे, हजारों लोकांनीं 'मी साईबाबांचा वारस किंवा त्यांचा प्रति अवतार आहे' असें सांगून जनतेला लुबाडण्याचा उद्योग करून पाहिला; याचें कारण जनतेचा भोळसटपणा होय. भोळेपणा फार वाईट. आपणास खरेंखोटें याची पारख करतां आली पाहिजे. ती जर करतां आली नाहीं तर तुमचा जन्म व्यर्थ होय.

× × ×

साईबाबांवर तुमची केवढीही श्रद्धा असेना का. ती श्रद्धा वाटेल त्याच्यावर ठेवायची नसते. आपला कार्यभाग साध्य करून घेण्यासाठीं कोणी तुम्हांला मी प्रति-साईबाबा आहे म्हणून सांगेल तर कोणी साईबाबासारखा पेहराव करून तुमच्या डोळ्यांत धूळ फेंकण्याचा प्रयत्न करील. साईबाबावरील भक्तिभावामुळें तुम्ही त्या सांगण्याला किंवा त्या पेहेरावाला नाहक बळी पडतां कामा नये.

× × ×

बाबांनीं शिरडींत देह ठेविला त्यावेळची एक घटना सांगतों. स्वार्थी व थोतांडी लोकांना आपला कार्यभाग साधून घेण्याची ती एक संधी होती. तशी संधी घेणें घातुक आहे, याची स्वार्थी लोकांस कल्पनाहि शिवत नाहीं. खानदेशांत रावेर या नांवाचे एक गांव आहे. तेथील मुक्ताराम या नांवाचा एक गृहस्थ शिरडी येथें बाबांच्या सान्निध्यांत येऊन राहिले होता. त्याचा स्वार्थी व आपमतलबी स्वभाव गेलेला नव्हता. त्यांना वाटलें आतां चांगली संधी आलेली आहे. साधून घेऊं या. बाबा समाधिस्थ होण्यापूर्वी त्यांच्या दर्शनास येणारे असंख्य लोक त्यांना भक्तिभावानें वाटेल तें स्वखुषीनें कसें अर्पण करीत असत हें प्रत्यक्ष डोळ्यांनीं त्यानी पाहिलें होते. त्यांच्या तोंडाला पाणी सुटलें. बाबानीं समाधि घेतल्यानंतर १।२ दिवसहि लोटले असतील, नसतील; तोंच ते मुक्तारामबुवा लोकांना सांगूं लागले कीं, साईबाबांचा मीच वारस आहे. आपल्यामागें द्वारकामाईत त्यांच्या आसनावर बसण्याचा आदेश त्यांनीं मला दिला आहे. यापुढें मीच साईबाबा असें समजून सर्वांनीं माझ्याशीं वागायचें !

× × ×

केवढें हें त्या माणसाचें धारिष्ट्य ! साईबाबांचा वारसदार म्हणून ही स्वारी द्वारकामाईत बसूं लागली. माझा कोणी वारस नाहीं, असें साईबाबांनी अनेक वेळां जवळपासच्या लोकांना सांगितलें होतें. तेव्हां मुक्तारामवर विश्वास कोण ठेवणार ! बाबांच्या विश्वासांतील त्यांचे निकटवर्ती भक्त तात्याबा कोते पाटील, रामचंद्र पाटील वगैरे भक्तांनीं त्या गृहस्थास असें न करण्याबद्दल पुष्कळ सांगून पाहिलें. त्याची परोपरीनें समजूत घालण्याचा शक्य तेवढा प्रयत्न करण्यांत आला, परंतु त्या गृहस्थाला गुरुबाजीचा कैफ चढलेला होता. ती स्वारी कांहीं केल्या ऐकेना.

× × ×

बाबा ज्या आसनावर बसत त्या आसनावर मुक्काराम बसूं लागले ! केवढें त्याचें धारिष्ट्य ! काय झाला त्याचा परिणाम ? त्या आसनावर बसल्यानंतर थोड्याच वेळानें त्यांना खालून सुया टोंचूं बोंचूं लागल्या. फार काय, रक्त येऊं लागलें. असह्य वेदना होऊं लागल्या ! ती जागा सोडून मुक्ताराराामजी दुसऱ्या बाजूला जवळपास बसण्याचा प्रयत्न करूं लागले. तरीही तोच अनुभव ! अशा हालअपेष्टा सतत सात–आठ दिवस त्यांनीं भोगल्या व शेवटी बाबांची क्षमा मागून त्यांनीं प्राण सोडला !

MATUNGA CLEANING WORKS

ESTD. 1934 *Prop.* **S. V. PRADHAN**

MODI NIWAS, BOMBAY 19

Washers, Dyers and Dry Cleaners.

A Pleasure to You—A Satisfaction to Us

Chemical Cleaners, Super Fine Darners

Master Dyers

FOR

Cotton, Woollen, Silken & Jari Whole Cloths

श्री साईनाथ हॉस्पिटल

मुंबई ऑफिसांत जमा

(दि. १-४-६६ ते ३१-८-६६)

		चेकने आलेले रु.
डॉ. होमी बाटलीवाला	मुंबई	७७७
श्री. एम. डी. मेहता	,,	५०१
,, डी. आर. पटेल	ग्वाल्हेर	३५१
,, आर. एम. वकील	मुंबई	३००
,, रसिक शहा	मुंबई	२७५
,, एस. एम. पंड्या	,,	२५१
मि. व मिसेस ए. व्ही. सुमती	मंगलोर	१७५
श्री. जे. एम. घोलकर	दिल्ली	१५२
लेफ्ट. दयाशंकर	,,	१५१
श्री. सी. डी. अमीन	किसुमु	१५०
,, आर. व्ही. डीवेचा	मुंबई	१००
,, प्रवरे	,,	१३२
,, ए. जी. आगास्कर	अंबरनाथ	१०१
,, आर. जी. देसाई	कंपाला	६६-६६
डॉ. चंपा आफळे	दिल्ली	५५
श्री. आर. एच. टिपणीस	दिल्ली	५४
,, जे. एल. गांधी	जगदिलपूर	५०
,, व्ही. हन्साळी	पुणें	५०
,, जे. एल. जगदेव	दारदा	५०
मेजर एच. सी. घोडपकर	दिल्ली	२५
श्री. व्ही. जी. खेर	साबगर	२०
कु. शरयु तळपदे	मुंबई	११
श्री. के. आगदराव	धार	१०
डॉ. एन. डी. दाजी	मुंबई	५

व्ही. पो. ऑर्डर्सने

श्री. मगनलाल पटेल	लीसस्टर	६६–२५
,, एम. राघवन	बाहरेन	१३–२५
,, साई भक्त	—	६–६३
,, आर. एम. दवडघाव	जमाईका	५–९३

रोखीने आलेले

श्री. सुरेंद्रराव	मुंबई	३०१
,, जे. बी. मेहता	सायन	२००
,, ए. डी मिस्त्री	मुंबई	२२७
मे. गोल्ड सोप कं.	,,	१३५
श्री. जयंत एच. पटेल	न्युझीलंड	१०५
,, व्ही. परेख	मुंबई	१०१
,, जी. राया	इराण	१०१
श्रीमती विजया क्षीरसागर	दादर	१०१
श्री. सी. पी. कुमार	खार	५१
,, सी. ई. माहीमकर ५ वा हप्ता	मुंबई	५१
,, एस. एस. केरकर	,,	५१
डॉ. यशवंतराव सावंत	अंधेरी	५१
श्री. टी. जी. पाटील	नांदेड	३५
श्रीमती सरोजनी रामनाथ	मुंबई	२५
श्री. आर. के. केणी	,,	२५
,, बी. के. वागळे	न्युझीलंड	२०
,, एन. जी. गोपाळ आयार	अय्यर	१७
,, के. डी. मेहता	मुंबई	१६
,, एस. जी. तोडणकर	बोरीवली	११
,, बी. एम. चौबळ	अंधेरी	११

,, अमीन	मुंबई	१६
,, एम. एस. डांगे	दादर	११
श्रीसाईभक्त (अनेक)	मुंबई	५५
,, एस. पी. राय	खार	११
,, के. एम. बागवे	मुंबई	१०
कु. सुधा व उषा पोतनीस	दादर	८–५०
,, सुधा व विजया पोतनीस	,,	८–५०
,, जे. एम. चौबळ	,,	५
,, एस. एच. चौबळ	अंधेरी (५+५)	१०
,, जे. एस. चौबळ	,, (५+५)	१०
शिक्षणफंड		
,, जी. आर. वेंगुर्लेकर	मुंबई	५१

लहान मुलांच्या आंकडीवर
जुनें आणि प्रसिद्ध औषध

जयकर्स चिल्ड्रन्स कन्व्हलशन् रेमेडी

सोल प्रो. जयकर ब्रदर्स, ६६, मरीन ड्राईव्ह, मुंबई १.

: स्टॉकिस्ट :

कांचनलाल वाडीलाल कं. — दवाबझार, मुंबई २.

सप्टेंबर १९६६

या महिन्यांत श्रीसाईबाबांच्या दर्शनास बाहेर गांवचे भक्त नेहमीप्रमाणें आले होते. कांहीं कलाकारांनीं श्रीपुढें हजेरी दिली ती खालीलप्रमाणे :—

कीर्तन

श्री. ह. भ. प. पांडुरंग गंगाधर वैद्य, श्रीक्षेत्र पंढरपूर. व सं. गवई, यांचीं या महिन्यांत श्रावण व. ११ व श्रावण व. १४ श्री अहिल्याबाई होळकर पुण्यतिथीनिमित्त कीर्तन व भाद्रपद शु. ४ श्री गणेशचतुर्थी निमित्त कीर्तन अशीं कीर्तनें झालीं.

गायन

श्री. इच्छाशंकर हरजीवन जोशी, मुंबई
श्री. स्वामी सच्चिदानंद (विठ्ठलाश्रम)
मुनी किरेतो, मु. ऋषीकेश, हरिद्वार हिमालय,
श्री. मारुती पंढरीनाथ पवार, राममंदिर–रत्नागिरी.

नकला (व्यक्तिदर्शन)

श्री. सुवास दिगंबर देशपांडे मु. कल्याण, जि. ठाणें.

कलापथक

श्री. नृत्यदर्शन कलापथक ४०७ नानापेठ, पुणें २
श्री. अप्पासाहेब इनामदार, सदाशिव पुणें २.
वंदना डॅन्सिंग पार्टी, श्री. शांताम गायकवाड, पुणें २

लोकनाट्य

जाणकार लोकनाट्य मंडळ मुंबई प्रो. जयवंत कुलकर्णी विलेपारले, मुंबई ५७.

संस्थान नोकर भजन मंडळ

या महिन्यांत संस्थान नोकर भजन मंडळाचा कार्यक्रम झाला. मे. माननीय रिसीव्हरसाहेब स्वतः हजर राहून भजन म्हणण्यांत भाग घेऊन मार्गदर्शन केलें.

साई संस्थान कर्मचारी यांनी कै. दीक्षित वाड्याचे माडीवर श्री गणपती उत्सव सालाबादप्रमाणें साजरा केला. त्यांत संस्थान नोकर भजन मंडळाचा कार्यक्रम झाला.

मोठ्या माणसांच्या भेटी

(१) ना. संजीव रेड्डी, केंद्रीय मंत्री. न्यू दिल्ली.

(२) मे. एस. आर. पाटकर महापौर, मुंबई नगरपालिका.

(३) मे. एस. राममूर्ति–कलेक्टर, अहमदनगर.

(४) मे. ओ. पी. मेहरा, व्हा. मार्शल, नागपूर.

(५) मे. एम. ए. राव, मेंबर रेल्वे बोर्ड, नवी दिल्ली.

(६) मे. पी. आर. वझे, इंजिनीयर म. रा. पुणे.

शिर्डी येथील हवापाणी चांगलें आहे व रोगराई कांहीं नाहीं.

" साई भक्तांस अमूल्य संधी "

श्री साईलीला १९५८ (त्रैमासिक) एप्रिल ते १९५९ जानेवारी १९५९ (मासिक) एप्रिलपासून १९६५ मार्चपर्यंतचे, थोडे जुने अंक (विशेष अंकासह) शिल्लक असून, ते विक्रीस काढले आहेत. फुटकळ अंकास, (विशेष अंकासह) प्रत्येकीं दोन आणे २. पोष्टेज निराळें. (एक अंकासाठी पोष्टेज १० पैसे,) (दोन अंकास १५ पैसे,) (तीन अंकास २० पैसे,) (चार अंकास २५ पैसे.) वरीलप्रमाणें जुन्या अंकासाठी–किंमत टपाल खर्चासह (स्टँप–तिकिट) अगर मनीऑर्डरनें पाठवावी.

संपादक

श्री साईलीला मासिक

Books published and Sold by Sai Baba Sansthan, Shirdi

श्री साईबाबा संस्थान, शिरडी संस्थेतर्फे प्रकाशित व विक्रीकरितां ठेवलेली पुस्तकें

(१)	श्रीसाईसच्चरित्र	(मराठी)	श्री. दाभोळकरकृत	८-००
(२)	,,	(हिंदी)	श्री. ठाकूर	४-५०
(३)	,,	(गुजराथी)	श्री. सोमपुरा	४-००
(४)	,,	(इंग्रजी)	Shri Gunaji	४-००
(५)	,,	(Kannad)	N. S. Anantha Raum	३-००
(६)	**Glimpes of Indian Spirituality**- by Pradhan			१-००
(७)	**Glimpes of Indian Spirituality** (Telgu)			१-००
(८)	श्री साईलीलामृत	(मराठी)	श्री. आगास्करकृत	२-००
(९)	साईबाबा-अवतार व कार्य	(मराठी)	श्री. धोंड	२-००
(१०)	साईबाबांचे ४ अध्याय	(मराठी)	श्री. दासगणू	००-५०
(११)	सगुणोपासना	(मराठी)	श्री. भीष्म	००-२५
(१२)	,,	(गुजराथी लिपींत)	श्री. भीष्म	००-२५
(१३)	श्री रुद्राध्याय ११ वा	(मराठी)	श्री. दाभोळकर	००-१२
(१४)	कीर्तन पंचक	(मराठी)	श्री. देव	१-५०
(१५)	शीलधी	(मराठी)	डॉ. गव्हाणकर	००-७५
(१६)	श्री साईगीतांजलि	(मराठी)	कवि श्रीपाद	००-१२
(१७)	**Guide to Shirdi** (English)			००-१२
(१८)	स्तवनमंजिरी व सुमनांजली	(मराठी)		००-२०

व्ही. पी. ची पद्धत नाहीं.

Colour pictures of Sai Baba by Neroy

(1)	Baba sitting on Stone 9½" X 13½" medium	00-37
(2)	,, ,, in Dwarkamai 9½" X 13½" medium	00-50

Other different poses of Sai Baba in colour according to different sizes varying in prices.

Commission to Sellers 25% except on 2 to 10 for which only 25 nP. and 50 nP. for No. 1 Postage Extra (minimum purchase of Rs. 15). *Can be had from* (मागवा):

1. **Executive officer Shri Sai Baba Sanstan,**
   P. O. Shirdi. Dst. Ahmednagar.

2. **Sai Baba Office 'Sai Niketan',**
   Dr. Ambedkar Road, Dadar, Bombay 14.

मालक : **श्री साईबाबा संस्थान, शिरडी,** आंबेडकर रोड, दादर, मुंबई १४ करितां
प्रकाशक : बी. जी. पोतनीस, मुंबई १४.

★

संगीताची मोहिनी माणसाला मंत्रमुग्ध करते. त्याचप्रमाणें कुठल्याहि हृदयंगम चित्राची मुद्रणकृति वाचकाला नयनमुग्ध करते !

★

आणि म्हणूनच

हाफ-टोन, लाईन, थ्री अँड फोर कलर ब्लॉक्स, ऑफसेट प्लेटस्, स्टीरियोज इत्यादि आणि त्याचप्रमाणें वैशिष्ट्यपूर्ण सर्वांगसुंदर कॅलेंडर्ससाठीं—

डी. डी. नेरॉय

५३४, सँडहर्स्ट ब्रिज, चौपाटी, मुंबई

टेलिफोन : ७५०४७

डी. डी. नेरॉय यांनीं खास तयार केलेले श्री साईबाबांचीं तीन रंगी चित्रें, द्वारकामाई व दगडावर बसलेले — साईज ६ × ८, १० × १४, १४ × २० खालील ठिकाणीं मिळण्याची खास व्यवस्था केली आहे.

श्री साईबाबा संस्थान

मु. पो. शिर्डी, जि. अहमदनगर व

साईनिकेतन, डॉ. आंबेडकर रोड, दादर, मुंबई १४.

मुद्रक : श. कृ. सापळे, रामकृष्ण प्रिंटिंग प्रेस, मोरबाग रोड, दादर, मुंबई १४.
संपादक व प्रकाशक : बी. जी. पोतनीस, 'साई निकेतन', डॉ. आंबेडकर रोड,

स्थापना १९१६

साईबाबांच्या मूर्ती,

पूजेचीं भांडीं

व

चांदीचे

सोन्याचे

मोत्यांचे

सर्व प्रकारचे दागिने तयार करणारी मुंबईतील विश्वासू

सुप्रसिद्ध पेढी

ई. आर. मालपेकर,

जितेकर चाळ, ठाकुरद्वार, मुंबई नं. २

टे. नं. ३५५७३१

श्री साई वाक्सुधा

ग्रंथ वाचल्यानें आपला कार्यभाग साध्य होत नाहीं. जें वाचलें तें आपल्या कृतींत उतरलें पाहिजे. त्या ग्रंथांतील भावार्थाचा आपण निदिध्यास घेतला पाहिजे. तसें घडलें नाहीं तर पुस्तकीज्ञान व्यर्थ होय. तुम्हीं वेद वाचा, उपनिषदें वाचा, गीता वाचा किंवा रामायण, महाभारत वाचा जें आचरणांत येईल तेवढें तुमचें, बाकीचें त्या ग्रंथाचें. तें केवळ ग्रंथांत गडप होऊन रहायचें. तुम्हीं कोरडे पाषाण ! असें होतां कामा नये.

—श्रीसाईसच्चरित्

श्रीसाईलीला

[शिरडी संस्थानचें अधिकृत मासिक]

वर्ष ४५ वें] डिसेंबर १९६६ [अंक ९ वा

: संपादक :

श्री. बी. जी. पोतनीस

वार्षिक वर्गणी रु. ५ (ट. ख. सह)

टे. नं. ४४२२६१

: कार्यालय :

साई निकेतन, डॉ. आंबेडकर रोड, खोदादाद सर्कलजवळ, प्लॉट नं. ८०४ बी, दादर, मुंबई १४.

प्रिय वाचक—

आम्हीं मोठमोठ्या अध्यात्मिक ग्रंथांचें खूप वाचन करतों, दिवसांचे दिवस त्या वाचनांत घालवितों; परंतु त्याचें मनन करायचें, त्याचा निदिध्यास घ्यायचा, तें कांहीं आमच्याकडून घडत नाहीं. उपड्या घड्यावर पाणी! काय तें पाणी ओतल्याचा उपयोग? एका बाजूनें ओतलें आणि दुसऱ्या बाजूनें खालीं सांडून नाहींसें झालें. त्याचा कांहीं तरी उपयोग आहे का? तोच प्रकार बहुतेक सर्वांच्या बाबतींत घडत असतो.

एका भक्ताची कथा

साईबाबांनीं या बाबतींत एका भक्ताची जी कानउघाडणी केली तिचें प्रत्येकानें चिंतन करण्यासारखें आहे.

एकदां बेळगांवनजिकच्या वडगांवीं पुढील घटना घडून आली. तेथें जमीन मोजणी करण्याच्या हेतूनें एक गृहस्थ बरोबरच्या मंडळीसह गेले व तेथें त्यांनीं मुक्काम ठोकला. त्या गांवीं एक सत्पुरुष रहात असत. ते मोजणीदार गृहस्थ देवभक्त होते. तुमच्या आमच्यासारखे! गांवांत सत्पुरुष आहेत हें समजतांच ते त्यांच्या दर्शनास गेले. त्यांच्याकडे जाऊन त्यांना साष्टांग प्रणिपात केला. नित्याप्रमाणें त्या सत्पुरुषानें आशीर्वाद दिला. मनाला बरें वाटलें. त्या सत्पुरुषांचे हातांत त्यावेळीं निश्चल दासकृत 'विचार-सागर' हा ग्रंथ होता. ते वाचीत होता. नमस्कार चमत्कार होऊन मोजणदार गृहस्थांनीं जातेवेळीं निरोप घेतला; तेव्हां ते म्हणाले, "हें पहा! माझ्या हातांत हा ग्रंथ आहे ना? याचें नांव लक्षांत ठेवून तो आपण वाचावा. तुमचे मनोरथ परिपूर्ण होतील हें विसरूं नका. पुढें मागें कामाच्या निमित्तानें तुम्ही उत्तर दिशेला जाल त्यावेळीं तुमची नि एका महापुरुषाची भेट होईल. तशी भेट व्हायला भाग्य लागतें. परंतु तुमच्या भाग्यांत ती भेट आहे. तुमचें मन स्थीर नाहीं. ते महापुरुष पुढचा मार्ग तुम्हांला दाखावितील व तुमचे मन निःसंकोच होईल. त्यांच्या बोधामृतानें तुमच्या मनाला शांति मिळेल व तोच शाश्वत सुखसमाधानाचा मार्ग आहे.

रेड्यावर स्वारी

वडगांव येथील मोजणीचे कामकाज संपल्यावर त्यांना जुन्नर येथें जायचें होतें. तेथून जुन्नरला जायचें म्हणजे मार्गांतील बिकट असा नाणे नामक घांट चढून जावयाचें होतें. त्या घाटाची चढण फार बिकट आहे. आतां काय करायचें? तिकडे